

Kutatás — a gyakorlatnak

A szegedi mezőgazdasági kísérleti intézet eredményei, céljai

Az újszegedi Alsó Tisza-parton szerényen meghúzódó Dél-alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézet az ország egyik legnagyobb agrártudományi kutató intézete. Ötvenéves tudományos munkatársa van, s e kollektíva hivatása, hogy a modern agrártudomány eszközeivel elősegítse a mezőgazdasági termelés fejlődését. Milyen jövője van ennek a nagyműltű intézetnek, s milyen segítséget kíván adni a következő években a termelősövetkezeteknek és az állami gazdaságoknak? — erről nyilatkozott lapunknak dr. Szániel Imre elvtárs, az intézet igazgatója.

Jól vizsgálznak

— Az elmúlt esztendő, évtizedek során kimagasló eredmények születtek itt, méghozzá annyi, hogy címszavakban is sok lenne azokat felsorolni — mondta beszélgetésünk elején dr. Szániel Imre, majd megállapította:

— Például a KGST tagállamaiban is központi témának számító munkaterületen, a szakszerű műtrágyázás fejlesztésében ért el kiváló eredményt Kocsárdi Sándor, intézetünk kutatója. Ma még a különböző hatóanyagú műtrágyák ezer mázsáit használják fel gazdaságokban indokolatlanul. Olyan földeken, melyek az adott anyagot egyáltalán nem igénylik, mert ebből ellátottságuk elegendően jó. Felesleges kiadás keletkezik ebből, mely a termelést drágítja. Kocsárdi Sándor kutatási eredményei ettől mentenék meg a termelő üzemeket, ha azok igényelnék ezt. Más; szintén megfelelő kutatási eredményeink vannak a Gramoxone felhasználásában. A hagyományos talajművelés kiadásait lehetne ezáltal jelentősen csökkenteni a kalászos gabona termesztésében. Továbbá itt van a szintén nagy népgazdasági jelentőségű honiokkutatás. A szőlő, a gyümölcs és a kisebb arányú zöldségtermesztést leszámítva nagyfokú külterjesség jellemzi még ma is a homoki termelést. Pedig dr. Antal Józsefnek, intézetünk igazgatóhelyettesének másfél évtizedes kutatási eredményei alapján gyakorlatilag az összes tudományos módszerek rendelkezésre állnak a Duna—Tisza közti hátság belterjesebbé tételéhez. A homoki gazdálkodás fejlesztésében elért eredményei a krónikus

talajerőgazdálkodási gondok megoldásában is alapvető változást ígérnek.

— A szűkös szálatakmány-készletek ugrásszerű gyarapításához is vannak megfelelő tudományosan ellenőrzött módszereink. Rét-, legelőjavítási munkánk során számos helyen, mint például Bokrosán is 80 mázsa körüli átlag szénatermést értünk el olyan szikes területeken, melyek azelőtt csak néhány hétre biztosítottak silány legelőt a jószágoknak. Hasonló eredménnyel vizsgáltuk kutatóink a homoki semlyékek, ösgepek és a kiskunsági puszták feljavításában is. Ezek az eredmények többnyire Harmati István és Gratzl Dénes kollégáim nevéhez fűződnek. Elismert eredményeink vannak a kukorica és a búzanevelésben is, ezek pedig dr. Fehér Károly és dr. Lelley János kutatók érdemei.

Széles körben

— A következő években el akarjuk érni — folytatta az intézet igazgatója —, hogy tudományos eredményeink az egész magyar mezőgazdaság közkincsévé váljanak. Ennek több akadálya volt eddig. Például nem volt lehetőségünk a kutatási eredmények tudományos publikálására. A jövőben gazdasági alapokat kívánunk teremteni kollégáink könyveinek kiadásához is. Másrészt pedig kellő gondot fordítunk a termelő üzemekkel való fokozottabb személys kapcsolatok kiépítésére. Meggyőződésem szerint sok jó termelési, eljárási módszer csak azért nem tudott széles körben elterjedni eddig, mert eléggé nem ismerhették meg ezeket a gyakorlati szakemberek. Az ismeretterjesztés fejlesztése céljából a jövőben sűrűbben rendezünk bemutatókat és tapasztalatcseréket.

— Nagymértékben nehezíti a tudományos kutatás fejlődését felszereléseink elavultsága. Jellemző, hogy 30—40 éves műszerekkel dolgoznak kutatóink. Korábban tervek készültek az intézet bővítésére is, ez azonban elmaradt. Most magunk azonban — ha szolidabb mértékben is — már készülünk a bővítésre. Nem voltak meg eddig az alapos kutató munkához a megfelelő területek. Mindössze 270 hold föld állt rendelkezésünkre, s ez alapvetően még a kisparcellák beállításához is kevés volt. Most kaptunk 600 hold földet Kiszomboron, 270 holdhoz pedig

korábban jutottunk. Összesen azonban 1800 hold földre volna szükségünk. Csak ezután kínálkozik igazán lehetőség a kisparcellás kísérletek után a teljesen megbízható üzemi kísérletek lefolytatására, kellő vetésváltás, vetésforgó keretében.

Közölte dr. Szániel Imre, hogy megjelent a mezőgazdasági kutató intézetek szaktanácsadói szolgálatáról szóló törvényerejű rendelet is. Ez tartalmazza, milyen körülmények között, s milyen ellenszolgáltatás fejében folytathatnak szaktanácsadást a termelő gazdaságokban. Remélik, hogy ez a munka is némi anyagi alapot ad majd az intézet korszerűsítéséhez, s a kutatók — jelenleg nem kielégítő — jövedelmének emeléséhez.

— Úgy vélem — mondta végül az intézet igazgatója —, nehézségeink folyamatos leküzdésével, a kutatás kellő tárgyi feltételeinek megteremtésével sikerül lehetőséget teremteni arra, hogy a Dél-alföldi Mezőgazdasági Kísérleti Intézetben rejlő hatalmas erők jobban kibontakozhassanak és még eredményesebben szolgálják a hazai mezőgazdasági termelést.

Lelkiismeretesen

— Korántsem csak Csongrád és Békés megyék mezőgazdaságának tudományos fejlesztéséről van szó. Munkaterületük kiterjed a Duna kiskunsági vonulatára, Hajdú-Bihar megyére, s az egész Duna—Tisza közti homokhátra. Tudományos lelkiismereti ügyünknek tekintjük az e területen élő parasztság jövőjét.

Csepi József

Virágtól fényképezőgépig

Érdekes szolgáltatással jelentkeznek az Autóközlekedési Vállalat: nemrégiben megalkotották a Volánsped ajánlékszoftvert. E szolgáltatási hálózatba nyolc helységeket vontak be: Budapest, Szeged, Pécs, Veszprém, Győr, Szombathely, Eger és Moszkolc városokat.

A szegedi AKÖV kebelében is megalkult a Volánsped, s VOLÁN Utazási és Szállítványozási Iroda. Az iroda vezetője, Radics János elmondta, hogy körülbelül 1200 cikk között válogathatnak a megrendelők, virágtól a fényképezőgépig szívesen állnak ügyfeleik rendelkezésére és az említett városokba felvisznek megrendeléseket. Mindenképpen dicséretes a közlekedési vállalat törekvése, hogy a nagyközönség igényeit ilyen sokrétűen igyekezik kielégíteni.

Ezüstláz

Svájcban a régi egy-, két- és ötfarankos ezüstérmék szinte teljesen eltűntek a forgalomból. A váltópénzt „elrejtették” a hazai „gyűjtők” és zsákszámba szállították ki Nyugat-Németországba a spekulánsok, valamint az előrelátó turisták. Ott aztán a Degussa-konstanz vállalatában az értéket szabványos ezüstrodákba olvasztották. Az ezüstláz oka egyszerű: az utóbbi időben az ezüst világgia ára annyira felfelé kelt, hogy még korábban az ezüstfranknak, mint nemesfémnek az értéke alacsonyabb volt névértékénél, addig most fordított lett az arány.

A svájci kormány észbe kapott. Az Allamtanács rendkívüli ülést tartott és azon börtönbüntetés terhe alatt megtiltotta tíz franknál nagyobb összegű ezüstérmé kivitelét az országból. Ugyanakkor elhatározta, hogy a lehető legrövidebb időn belül új réz és nikkel váltópénzt bocsát ki az ezüstérmék helyett.

Nemcsak Svájcot kerítette hatalmába az „ezüstláz”. Körülbelül ugyanez a helyzet a holland guldenekkel

és a svéd koronákkal. S ha a nyugatnémet ötmárkás érmékre még nem indult meg a vadászat, ennek egyedül csak az az oka, hogy ezüsttartalmuk kevés a spekulánsok érdeklődésének felkeltéséhez.

Az ezüst árának jelenlegi felfutása összefügg a valutafém — az arany — értékének hirtelen megnövekedésével és a kapitalista világ általános valutaválságával. Am az ezüstláz jóval előbb megkezdődött az aranyláznál. Az Egyesült Államokban még 1965-ben elfogadtak egy törvényt, amely megszüntette a 90 százalékban ezüstöt tartalmazó ezüstérmék verését. Az új feldolláros érmék ezüsttartalma mindössze 40 százalék, a 10 és 25 centes érmékben pedig egyáltalán nincsen ezüst. Érvényben maradt azonban az az 1963-ban bevezetett szabály, amelynek értelmében az amerikai kincstár szilárd áron, unciánként 129,3 centért adta el az ezüstöt azoknak, akik igényt tartottak rá. Az ezüst világgia ára azonban állandóan emelkedett és 1967. május 18-án az Egyesült Államok kincstára megszüntette az ezüst szilárd áron való eladását. Ezzel most maga a kormány foglalkozik. Bizonyos idő elteltével a kincstár felújította az ezüstkereskedelmet, de már állandóan növekvő piaci árakon.

Arról van szó, hogy a jelenlegi műszaki forradalommal kapcsolatban az elektronika és az elektrotechnika, a foto- és filmipar óriási módon megnövelte az ezüstkeresletet. Az ezüstfelhasználók szövetségének adatai szerint az 1966-ban ipari célokra felhasznált ezüstmennyiségből 55 százalékot ezek az új ágazatok nyeltek el és csak 17 százalékot használtak fel az olyan hagyományos fogyasztók, mint az ékszerészek és az evőeszkögyártók.

Végso soron az ezüst árárt erősen felhajtotta a font sterling, valamint több más kapitalista valuta devalválása és az arany árfolyamának emelkedése. Január közepén New Yorkban az ezüstöt unciánként két dollárral jegyezték, május végén pedig két dollár harminc centet kértek érte, vagyis az 1965. évi árnak csaknem kétszeresét.

Ennek következtében a foto- és filmiparban, valamint az elektronikában erőteljes munka folyik abból a célból, hogy kicserélik az ezüst más fémekkel és ötvözetekkel való helyettesítésének módszereit.

Nyolc hivatalos nyelv

Guineában nagy erőfeszítést fejtenek ki, hogy a hagyományos afrikai kultúrát életre keltsék. Nyolc hivatalos nyelvet állapítottak meg, amelyet az országban élő több mint 50 törzs beszél.

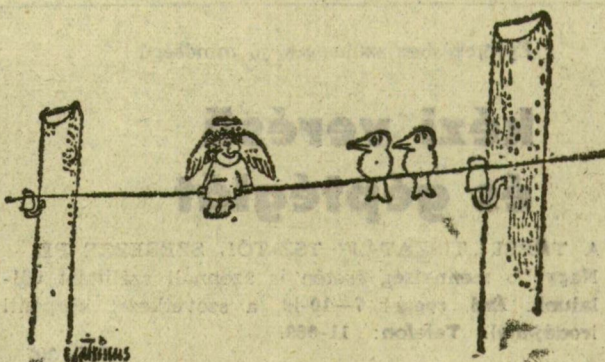
Azt tervezik, hogy 1971-ig az állam minden lakosa e nyolc nyelv közül legalább egy nyelven tudjon írni-olvasni. Ezért az ország egész területén írás-olvasási tanfolyamokat szerveztek. Hivatalos iratokat, anyakönyvi bejegyzéseket, nyilvános feliratokat a francia nyelven kívül e nyolc nyelv valamelyikén is el kell készíteni.

L. F.

VASÁRNAP,
1968. Szeptember 1.

DEL-MAGYARORSZÁG 9

Ismerkedés



Betörők és kocsi-fosztogatók réme

A technika sokféle eszközzel gazdagította már eddig is a bűnüldöző szervek munkáját, s ez a folyamat napjainkban állandósult. A tudományok megannyi eszköze

készen áll, hogy adott esetben gyors eredmények születessenek a bűncselekmények elkövetőinek leleplezésére. Budapest után most már Szegeden is ismertté váltak a különféle riasztó készülékek, amelyek a betörők és gépkocsifosztogatók rémével váltak ott, ahol ezeket már alkalmazták.

HA FÜRJÁK A „MACKOT”

A Rádió- és Villamossági Szolgálat Ktsz. Budapestben már számos helyen üzembe helyezte az általa gyártott és a Találmányi Hivattalál bejegyzett elektromos riasztókészülék különféle típusait, amelyek felhasználhatók raktárak, pánccsokrények és más értékek védelmére.

A legkülönbözőbb „dolgozó” betörő is megbukik a pánccsokrényre, vagy ahogy alvilági nyelven nevezik, a „mackó” fúrásakor, noha a terepen semmi jel nem árulkodik arról, hogy a helyiséget titkos elektromos készülék figyeli.

Az ERIK nevet viselő szerkezet egyszerre több helyen és egymástól függetlenül is tud biztosítani. Az alap típus ugyanígy négy vonalon működik, de szükség esetén a helyi adottságoknak megfelelően több vonalra is építhető. A berendezés egy központi vezérlőkészülékből áll, ide csatlakoznak a biztosítást végző érzékelők és érintkezők, amelyeket vezeték köt össze. A készülék akkora, hogy egy kisebb akatáskában is elfér, és mű-

ködtetése ellen nem tud semmi ellenhatást kiváltani a legfináltabb betörő sem.

AUTOMATIKUSAN

Az elektromos riasztó készüléket hálózati árammal táplálják, de akkor is éberen őrködik, amikor műszaki hiba, átmeneti zavarok miatt kimarad az áram. Lehetőség van kétszeres, sőt többszörös biztosításra. Egyszerre is egy időben rá lehet kapcsolni pénztárhelyiség ajtajára, és a pánccsokrényre. Bármelyikhez nyulnak erőszakkal, a készülék jelez, de nem ugyanabban a helyiségben, hanem valahol másutt, ahol fényjelzésre, szirénázásra, dudálásra vagy csengetésre van beállítva.

A pánccsokrény esetében nemcsak a fúrásra, vagy elmozdításra ilyen érzékeny ez az elektromos berendezés, hanem arra is, ha lángvágópisztollyal közelítenek a „mackó”-hoz. A készüléknek — mint hangsúlyoztuk — nincs ellenszere. Működését nem lehet séges hatástalanítani a vezeték, vagy vezetékek elvágásával, azok rövidre záráásával. Ott vannak az elemek, amelyek önálló telepet képezve megszólaltatják a jelzőkészüléket s néhány perc alatt a helyszínen tetten érhetik a mit sem sejtő betörőt. A vezetékek hossza, esetleges beázása nem befolyásolja a berendezés biztonságos működését.

BIZTONSÁGBAN

A GÉPJÁRMŰVEK

Az ERIK-készülék alapján működik egy másik elektromos riasztó készülék is,

amelynek a gépkocsi tulajdonosok örülhetnek a legjobban. Kocsijukat bárhol parkolhatják, különösen, akiknek nincs még garázsuk, nyugodtak lehetnek; a kis elektromos berendezés azonnal működésbe lép, ha idegen kezek a kocsit ajtaján, ablakán matatnak. A szirénázó, vészjelző hang pillanatokon belül felhívja a kocsi-fosztogatóra, autótolvajra a figyelmet, s szinte bármely járókelő könnyen felismeri, hogy kitől „ered” a riasztó hang.

A HÖRE IS ÉRZÉKENY

Az előbbi riasztókészülékek egy másik típusa is szolgálja a vagyonvédelmet. Különösen a nagy mennyiségben tárolt gabona tűzvédelmét. Olyan kis szerkezet ez, amelyet a gabonában kellő helyen és mélységben elhelyeznek, s már az öngyulladás is azonnal jelzi. A hőérzékelőt beállítják a kellő értékre, s az elektromos riasztókészülék mindaddig hallatja hangját, amíg környezetében vissza nem áll az a hőfok, amelyhez igazodnia kell normális körülmények között.

Az érdekelt szervek, vállalatok és intézmények, amelyek nagy értékekkel rendelkeznek, örömmel fogadják a RÁVIZ Ktsz. elektromos riasztókészülékét, amelyek garanciában működnek s védelmet nyújtanak nagy értékeknek, ugyanakkor bizonyító és leleplező erejűek.

Mikor épült az első magyar híd?

Buda legrégibb kőhidját 1302-ből említi oklevél. Ez a kőhid azonban nem a Dunát, hanem — valahol a mai tabáni park helyén — a Krisztinaváros fő folyóját, az azóta rég beoltott Ördögárvát ivelte át. Dunai kőhid, állandó híd építéséhez még a XV. században is hiányoztak a technológiai feltételek, noha mind Zsigmond, mind Mátyás tervezte a Pest és Buda közötti hidat.

„A cölöphíd és a hajóhíd, s főként télen a folyamok jég-hídja, ez volt a középkori dunai hidtechnika maximuma. A cölöphidakat — és illyent elsőként 1420 körül Zsigmond király építtette Pozsonynál — a vízfogók, a folyamzáró cölöpsorok technikájához hasonlóan készítették. Az első pozsonyi cölöphidat a folyam téli jeges zajlása előtt éppen úgy felszedték, mint a vízfogók cölöpsorait.

Fővárosunknak, egészen a törökkorig nem volt sem cölöp-, sem hajóhídja. Ennek magyarázata az, hogy a Duna — egész magyarországi szá-

kaszán — éppen az Erzsébet-híd helyén, a régi pesti rév-nél a legkeskenyebb s a legmélyebb. Az első, Buda és Pest között létesített hajóhidat 1566 és 1578 között a híres budai pasa, Szokollu Musztafa építtette meg. A két szakér áthaladására alkalmas török hajóhidat hetven — magyarul „dobos” — nak nevezett — ladik tartotta; a híd négy ladikját a hajók áthaladásakor megnyitották.

A XVI. század második felében a királyi Hajóhíd Hivatal négy magyarországi hajóhidat építtetett. Ezeknek egyike Pozsonynál, másika Komáromnál, a harmadik Esztergom és Párkány között a Nagy-Dunát hidalta. A negyedik Komáromnál a Vág torkolatánál állt.

A Buda és Pest között állt legutolsó hajóhidat 1849 májusában, Buda honvédostra-ma előtt, az osztrákok gyűjtötták fel. Megújítása helyett Széchenyi István lánchídja — az első dunai állandó híd — vált Kelet- és Nyugat-Magyarország összekötőjévé.